

Krigsminnesmerkene i Stange og Romedal

Tekst og foto: Egil M. Kristiansen

Stange kommune

INNHOOLD

1. Romedal kirke side 5
2. Stange kirke side 7
3. Stange sentrum side 11
4. Strandlykkja side 13
5. Strandlykkja kirke side 15
6. Tangen kirke side 16
7. Romedal almenning side 18
8. Stange almenning side 20
9. Gjøvika side 22
10. Lindstadsvea side 24

FORORD

Ved innledningen til det 20. århundre, et århundre som skulle oppleve to ødeleggende verdenskriger, fullførte Per Sivle et dikt med tema fra borgerkrigens Norge 900 år før. Diktet hentet sin tittel fra Olav den Helliges «merkesmann», Tord Foleson.

Da Tord skjønnte at han var dødelig såret, brukte han sine siste krefter til å slå merkestanga ned i bakken, slik at selv om han falt, så sto kongens merke fortsatt. Det siste verset er slik:

<i>Mannen kan siga, men Merket det maa i Noreg si Jord som paa Stiklestad staa.</i>	<i>Og det er det stora, og det er det glupa, at Merket det stend, um Mannen han stupa.</i>
---	--

Når vi i Stange kommune nå utgir et hefte med bilder og tekst over «Krigsminnesmerkene i Stange og Romedal», er det nettopp for å minnes og ikke glemme de fra Stange og Romedal som ga sitt liv i kampen mot nazismen. Krigsminnesmerkene er som Tord Folesons merke, fysiske symboler. Disse skal hjelpe oss til å ta vare på en viktig og svært dramatisk del av vår kommunes historie. De er minnesmerker over dem som ga det dyrebareste vi eier, livet selv, for at demokratiet og folkestyret skulle seire over nazismen. I følge Per Sivle var det en lignende kamp mellom mørke og lyse krefter som utspant seg på Stiklestad:

<i>Dei stod paa Stiklestad, fylka til Strid, den gamla og so den nya Tid,</i>	<i>det, som skulde veksa, mod det, som skulde siga, det, som skulde falla, mot det, som skulde stiga.</i>
---	---

Og det «som skulde veksa» frem etter krigen var et samfunn preget av frihet, trygghet og velferd. Men det var de som våget å ta opp kampen mot okkupasjonen i vårt land, vi har å takke for at ei slik framtid ble mulig.

En stor takk til Egil M. Kristiansen som har bidratt både med tekst og foto. Nå har vi alle fått et godt hjelpemiddel til å gjøre oss bedre kjent med vår egen kommunes dramatiske historie i krigsårene 1940 – 1945.

Nils A. Røhne, Ordfører

KRIGSMINNESMERKENE

- vår historiske hukommelse

Under krigshandlingene våren 1940 og under den tyske okkupasjonen de neste fem årene måtte mer enn 10 000 nordmenn bøte med livet. Mange falt i kamp, andre ble henrettet eller pint i hjel av tyske overgripere og deres norske hjelpere, i fengsler og fangeleire, i Norge eller i Tyskland. Tragediene rammet også Stange og Romedal.

Når tidsvitnene – generasjonen som opplevde krigen, den tyske undertrykkelsen og den nazistiske råskapen – går ut av tiden, og ingen lenger kan fortelle om egne opplevelser fra krigsårene, blir de fysiske minnesmerkene enda viktigere som historiefortellere. Minnesmerkene er reist både for å markere steder der viktige hendelser fant sted og for å hedre, minnes og ære krigens ofre. Men skal vi fullt ut forstå hva som er bakgrunnen for det enkelte minnested, må vi ha kunnskap om hva som egentlig skjedde og tragediene som utspant seg.

Dette heftet er ment å være et lite bidrag til slik kunnskap, og samtidig en guide for å finne fram til minnestedene. På de siste sidene er det tatt inn en alfabetisk oversikt over alle fra Stange og Romedal som mistet livet som følge av krigshandlinger eller tragiske hendelser i motstandskampen under okkupasjon.

I Stange og Romedal er det i alt 17 offisielle krigsminnesmerker. De første ble reist allerede under okkupasjonen, før Quisling rakk å nedlegge forbud mot krigsminnesmerker, men de fleste har kommet på plass etter krigen, det siste så sent som høsten 2015.

Flere av minnesmerkene er bekostet og satt opp av krigsveteranene sjøl, av deres pårørende, eller av historieinteresserte enkeltpersoner og grupper, mens Stange kommune har ansvaret for rutinemessig vedlikehold, samt tilfredsstillende merking av stier der minnesmerkene ligger i skogsområder m.v. (vedtak i Stange kommunestyre, 15. februar 1989, sak 12/89).

1. ROMEDAL KIRKE

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6737240 Ø 623213

1.1 Bauta

Bauta ved hovedinngangen til Romedal kirke, reist av bygdefolket og avduket 8. juni 1941, til minne om de to fra Romedal kommune som falt under felttoget i 1940. Dette skjedde før Quisling nedla forbud om krigsminnesmerker, og bautaen fikk stå. Navnene til to som omkom senere under okkupasjonen, kom på plass etter krigen.

I dag står følgende fire navn på bautaen:

Jens Pettersen Bækken
Olav Magnus Granberg
Helge Kristiansen
Finn Arheim

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

1.2 Gravminne – Finn Arheim

Finn Andersen (Arheim) ble født i Nord-Trøndelag våren 1916. Faren, Arnt Edvin Andersen, var lærer på Hylla hagebruksskole, men ble året etter ansatt som hagebrukslærer på Jønsberg landbruksskole og familien flyttet dit. Finn ble konfirmert i Romedal

kirke 12. oktober 1930, og tok artium på Hamar i 1936. Etter studier i sosialøkonomi begynte han som sekretær i Forsyningsdepartementet.

Finn Arheim deltok i krigen våren 1940 som norsk soldat, og satt noen uker i tysk krigsfangenskap. Sommeren 1942 ble han ansatt som kontorsjef ved Drammen folkeregister. Der saboterte han stadig ordrer fra det NS-styrte Innenriksdepartementet, bl.a. gjemte han unna folkeregisterkort og boikottet innrapportering av opplysninger om jøder. Dessuten uttalte han åpent at tyskernes rekvisisjon av husrom burde skje hos nazipampene og ikke hos gode nordmenn. Dette ble for mye for nazistene i Drammen. Først ble et par av medarbeiderne hans ved Folkeregisteret arrestert av Gestapo, og om kvelden mandag 4. desember 1944, kom det en mann på døra til Finn Arheim og fortalte at det var en Grinifange utenfor som gjerne ville hilse på ham. Arheim ble med mannen ut, men kom aldri tilbake til kona og deres to mindreårige barn. Tre dager senere ble liket av Finn Arheim funnet på Strømsåsen i Drammen, et nakkeskudd hadde trolig drept ham momentant.

Saken ble ikke etterforsket før etter krigen, da tilstod to norske gestapister at de hadde vært med på ugjerningen, sammen med en tysk Gestapo-offiser.

2. STANGE KIRKE

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6732349 Ø 616593

2.1 Bauta

Bauta plassert sentralt på kirkegården til minne om de fra "gamle" Stange kommune som falt under felttoget i 1940. Reist for innsamlede midler og avduket 16. september 1945.

På bautaen står følgende navn:

*Ole Bråthen
Eiliv Austlid
Olaf Kristiansen Nyfløtt
Lorentz Christopher Brun
Normann Johansen
Ludvig Jostein Evensen
Jens Jacob Kielland Gyrud
Arne Skjelseth
Paul Kåre Eriksen*

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

2.2 Gravminne – Eiliv Austlid

Minnestein på Austlidfamiliens gravsted til minne om kaptein Eiliv Austlid. Minnesteinen ble reist av offiserskolleger og venner, og ble avduket 8. september 1941.

Austlid var født 6. mai 1899 i Ullensvang og hadde officersutdannelse. I 1924 kjøpte han Søndre Såstad i Stange. Som vernepliktig kaptein skulle han ved krigsutbruddet ha møtt på Madlamoen ved Stavanger, men slik situasjonen ble 9. april, var ikke det mulig. Derfor meldte han seg til tjeneste på Terningmoen i Elverum, der han ble beordret som sjef for et mitraljøsekompani under IR-5. Søndag kveld 14. april var kompaniet stasjonert på Hamar, men fikk ordre om å dra nordover til Dovre for å uskadeliggjøre en gruppe tyske fallskjermjegere som var landsatt i traktene omkring Dombås. De sperret veg og jernbane, slik at den norske regjeringen, kongen og kronprinsen, i sin flukt fra tyske bomber, ikke kom seg nordover, men ble sittende fast i Gudbrandsdalen.

Sammen med halvparten av kompaniet sitt dro Austlid nordover. I møte med fallskjermjegerne ved Bjørkhol og Hagevolden, litt sør for Dombås, ble både han og fem av soldatene hans skutt.

Liket av Austlid ble funnet først sju dager senere og ble, sammen med fem andre drepte, lagt inn på Ulekleiv hotell på Dombås. Hotellet ble samme dag truffet av en tysk bombe og brant ned til grunnen.

I den "offisielle" krigslitteraturen ble Austlids handlemåte og vurderingsevne trukket i tvil, men senere års forskning har vist noe annet, og i 2009, nesten 70 år etter sin død, ble han tildelt Norges høyest rangerte utmerkelse, Krigskorset med sverd, post mortem *for personlig utvist tapperhet på fremragende måte under felttoget på Dovre 15. april 1940.*

(Les mer i boka KAMPEN mot tyske fallskjermjegerne – og norske byråkrater, utgitt av Stange historielag i 2010)

2.3 Gravminne – Leif Hagen

Minnestein på Leif Hagens gravsted, reist av venner i Milorg og avduket 7. juni 1946.

Leif Magnus Hagen, født 4. februar 1917, var en av de første i Stange som meldte seg til krigstjeneste i morgentimene 9. april 1940. Etter en heltmodig innsats under felttoget var han allerede samme høst i gang med å danne den første motstandgruppe i Stange. Senere under okkupasjonen ble Leif Hagen en av de mest aktive og uredde milorgsoldatene på Hedemarken. Han hadde sin arbeidsplass på Jernbaneverkstedet i Hamar og ble en ledende skikkelse i det aktive motstandsmiljøet der og var med på flere dristige aksjoner, blant annet

det såkalte "kuppet på Hamar sjukehus", der motstandskvinnen, lektor Kirsten Smith, ble befridd. Høsten 1944 gikk han i dekning og var med på oppbyggingen av milorgbasen på Hedmarksvidda.

Leif Hagen overlevde krigen, men ikke freden. Den 7. juni 1945, dagen da kong Haakon kom hjem til Norge, skulle han, og to andre milorgsoldater saluttere på Tjuvholmen i Hamar. Men noe gikk fryktelig galt. En sprengladning eksploderte i hånda hans, og Leif Hagen ble drept momentant. Sju dager senere var det ikke en ledig plass i Stange kirke da den sympatiske og populære milorgsoldaten ble gravlagt.

(Les mer i Gammalt frå Stange og Romedal 1994 og 1995)

3. STANGE SENTRUM

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6733165 Ø 619572

3.1 Bauta

Bauten ble først reist ved Stange bedehus i Storgata, etter initiativ fra Stange bys vel og med innsamlede midler fra en rekke ulike foreninger. Den ble avduket der 17. mai 1946, men ble i 1987 flyttet til sin nåværende plass ved det tidligere kommunelokalet Sole, vis-à-vis Stange Rådhus. På bautaen står følgende 21 navn:

*Lorentz Christopher Brun
Eiliv Austlid,
Olaf Kristiansen Nyfløtt
Ole Bråten,
Rønnaug Skjøthaug
Arne Skjelseth
Normann Johansen
Ludvig Evensen
Jens Jacob Kielland Gyrod*

*Paul Kaare Eriksen
Kaare Hersjøen
Halvor Lund
Christian Lund
Olaf Karstensen
Kristoffer Hansen
Magnus Østvold
Arne Hushagen
Sverre Helmersen
Mikael Olsen
Leif Fjeld
Kristian Ween
Mathias Bekkeli*

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

4. STRANDLYKKJA

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6710587 Ø 623236

4.1 Bauta

I tre døgn, fra 14. til 17. april 1940, var Strandlykkja åsted for harde kamper. Mens krigshandlingene pågikk, måtte sivilbefolkningen på Strandlykkja forlate både hjem og husdyr for å søke tilflukt i hytter og hus inne på skogen. Da de kom tilbake til bygda, var det et trist syn som møtte de fleste. Ramponerte hus og eiendommer, ingen strøm, ingen telefon, ikke noe før til dyra, i det hele tatt mangel på det meste.

Men det som nok gjorde det sterkeste og det mest voldsomme inntrykket, var likene av unge soldater som de fant rundt om i bygda. Det var bygdefolket som måtte ta hånd om dem – de

militære hadde forlatt Strandlykkja i hui og hast etter at tyskerne gikk over mjøsisen lenger nord – og de drepte ble i tur og orden fraktet opp til kapellet, med håndkjerra i Strandlykkja Landhandleri som likvogn.

Fem norske soldater og en sivil ble drept, og allerede under okkupasjonen ble det gjort forsøk på å reise en bauta til minne om det som hadde skjedd og om de fem som hadde mistet livet. Men forsøket strandet p.g.a. Quisling-regimets forbud mot krigsminnesmerker. Etter krigen ble ideen tatt opp igjen, og den 29. juli 1951 ble en tre meter høy bautastein avduket på stedet der de hardeste kampene fant sted, like nord for nedre Mostue. Det var en varm sommerdag med strålende sol fra skyfri himmel, og flere hundre mennesker hadde møtt fram til den høytidelige seremonien. Oberst Sigvart Pran, som selv ledet

kampene ved Strandlykkja i 1940 (den gangen som kaptein), foresto den offisielle avdukingen, og flere andre offiserer og soldater som hadde deltatt i kampene, var til stede. Generalmajor Jacob Hvinden Haug og oberstene Arne Hagtvedt, Lauritz G. Bryhn, Jørgen Jensen og Alf Kjøs holdt alle taler.

(Les mer i boka Da tyskerne kom, utgitt av Stange historielag 1990)

På bautaen står disse navnene:

Harald Edgar Kristiansen

Trygve. O. Hansen

Harald Davidsen

Erland Andreassen

Ole Gustavsen Skåkberget

Ottar Nytrøen

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

5. STRANDLYKKJA KIRKE

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6710728 Ø 623387

5.1 Gravminne – Andreassen og Skåkberget

Strandlykkja kirke (eller kapell som det het den gangen) ble sterkt ramponert under kampene på Strandlykkja, 14. – 17. april 1940. Men det sønderskutte kapellet var fylt til trengsel da fem av de seks som falt der, ble gravlagt. I midtgangen stod kistene svøpt med norske flagg, pastor Alf Hauge hadde tatt på seg prestekjolen som hang i kapellet, den var også gjennomhullet av kuler, og over taket dundret tyske fly på veg mot kampene som hadde forflyttet seg nordover.

Av de fem gravlagte ble tre flyttet til sine respektive hjemsteder i løpet av sommeren 1940, mens to fikk sin endelige gravplass på Strandlykkja, og på gravminnet, rett nedenfor hovedinngangen, står det to navn:

Ole Gustavsen Skåkberget

Erland Andreassen

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

6. TANGEN KIRKE

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6722327 Ø 623941

6.1 Bauta

På Tangen ble det i 1983 reist en bauta rett utenfor kirkegården til minne om krigens ofre fra Tangen, Espa og Strandlykkja. På bautaen står følgende seks navn:

Rønnaug Skjøthaug

Ole Bråthen

Paul Kåre Eriksen

Olaf Kristiansen Nyfløtt

Kaare Hersjøen

Ludvig Høgsveen

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

6.2 Gravminne – Rønnaug Skjøthaug

10 år gamle Rønnaug Skjøthaug ble truffet av en granatsplint fra det tyske artilleri som skjøt mot Espa den 17. april og ble hardt skadet. Da riksvegen var stengt på grunn av krigshandlingene, ble hun forsøkt fraktet på skikjelke over Vallset til lege i Romedal, men døde før hun kom fram. (Les mer i Gammelt frå Stange og Romedal 2014)

6.3 Gravminne – Ole Bråthen

Vegvokterne Ole Bråthen og Ola Ekeren skulle den 17. april 1940 sprengre Kleverud vegbru ved Espa for å hindre tysk framrykning langs riksveg 50. Før de klarte å utføre sprengningen, ble de oppdaget av tyskerne. Ekeren klarte å komme seg unna, men Ole Bråthen ble skutt på stedet. På hans grav på Tangen kirkegård har Statens Vegvesen reist en minnestein.

(Les mer i Gammalt frå Stange og Romedal 2011)

7. ROMEDAL ALMENNING

7.1 Målervann - våpenslipp

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6722605 Ø 639842

Klokka 20.21 den 2. mars 1945 tok et fly, lastet med våpen og annet utstyr, av fra Tarant Rushton-basen i Sør-England. Nøyaktig seks timer og fem minutter senere ble hele lasten sluppet i fargerike fallskjermer over Søndre Målervann i Romedal almenning. På bakken stod sju spente milorg-soldater og tok i mot. Da dagslyset kom, var alle spor etter slippet fjernet. Kodemeldingen (særmeldingen) som ble kringkastet fra BBC i London kvelden før, for å varsle milorgkarene i Romedal om slippet, lød: *De saktmodige av hjertet.*

25 år senere, våren 1970, dro de tidligere milorgsoldatene en stor stein med inskripsjon ut til Målervann. Der reiste de steinen til minne om hendelsen som fant sted natta til 3. mars 1945. Minnesmerket ble avduket 7. juni 1970.

(Les mer i Gammelt frå Stange og Romedal 1991)

7.2 Galgumseterstormyra – Minnesmerke våpenslipp

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6718494 Ø 634099

Disponenten heiser flagg lød en av særmeldingene som ble lest opp i norske nyhetsendingene fra BBC i London den 23. april 1945. Det var en beskjed til milorgsoldater i Vallset og Tangen om at et flyslipp kunne ventes på Galgumsæterstormyra i Romedal almenning i løpet av natta. Ved midnatt var slippgjengen på plass og tok imot 13 containere og tre pakker med våpen og utstyr.

Den 8. mai 1965 ble det avduket et minnesmerke ved Galgumseterstormyra til minne om denne hendelsen. Det består av tre containere fra slippet med et lite overbygg og en minneplate som forteller om det som skjedde natta til 24. april 1945.

(Les mer i Gammalt frå Stange og Romedal 2004)

8. STANGE ALMENNING

8.1 Gammelsaga - hemmelig våpenbunker

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6711853 Ø 632023

Ei sommernatt i 1943 grov en gruppe milorgsoldater ut et underjordisk rom i skogen like ved Gammelsaga i Stange almenning. "Bunkeren" ble brukt til lagring av våpen, sprengstoff og ammunisjon, som hjemmestyrkene fikk bl.a. fra flyslipp og fra en spektakulær ammunisjonstransport fra Dovrefjell regissert av lokale hjemmestyrker. Bunkeren ble godt kamuflert og ble aldri oppdaget før hjemmestyrkene skulle bevæpnes fredsvåren 1945.

Brødrene Bjarne og Albin Lien, som begge var med i Milorg og som bodde på Gammelsaga under krigen, tok i 1986 initiativ til å få restaurert våpen-bunkeren, som et minne om hjemmestyrkenes aktivitet i området under andre verdenskrig.

(Les mer i Gammelt frå Stange og Romedal 1995)

8.2 Svartputten – flyslipp

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6718189 Ø 629647

Natta til 22. februar 1945 fikk milorg i Stange og Romedal sitt første flyslipp. Det skjedde ved Svartputten i Stange almenning. Særmeldingen var *Tøffelhelten danser tango*. I motsetning til ved Målervann og Galgumseterstormyra, der de neste to slippene kom, har det ikke vært noe minnesmerke ved Svartputten. Først sommeren 2005 kom dette på plass. Det skjedde etter initiativ og stor dugnadsinnsats fra to lokalhistorisk interesserte personer, Harry Engen og Bjarne Lien. Den siste var forøvrig selv aktiv i Milorg.

(Les mer i Gammelt frå Stange og Romedal 2014)

9. GJØVIKA

9.1 Nedskutt fly

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6727107 Ø 616888

Natta til 24. april 1945 gikk et engelsk Halifax-fly ned i Mjøsa, like utenfor Gjøvika. Flyet hadde akkurat startet returen til England, etter et vellykket dropp til hjemmestyrkene i Grue, da det ble beskutt av tysk luftvern ved Minnesund. Med to ødelagte motorer gjorde flyet en sving nordover på vestsida av Mjøsa, over Nes og Hamar, før det gikk sørover igjen i lav høyde. Til slutt måtte flygeren nødlande i Mjøsa, rett utenfor Gjøvika. Av et mannskap på seks var det bare en som overlevde. Den harde nødlandingen og det etterfølgende oppholdet i det kalde mjøsvannet tok livet av de andre.

En gruppe interesserte, med Tore B. Marsøe i spissen, begynte på 1980-tallet å søke etter Halifax-flyet, og ved hjelp av moderne leteutstyr ble det funnet. Men verken norske eller britiske myndigheter ønsket å bevilge penger til en heving. Dette skjedde derfor først i 1995, etter at det kanadiske flymuseet i Trenton hadde kommet inn i bildet. Vraket ble da hevet og senere fraktet til Canada. Etter et møysommelig restaureringsarbeid er flyet nå utstilt ved det kanadiske museet, som det eneste gjenværende av de vel 6 000 flyene av denne typen som ble produsert under krigen.

I 1995 reiste "Marsøe-gruppa" en bauta i Gjøvika til minne om hendelsen 24. april 1945. Til stede ved avdukingen, den 17. mai 1995, var også den eneste overlevende av mannskapet, haleskytter Thomas Wightman.

På steinen står følgende navn:

Pilot A. Turball, 27 år

Navigator W. R. Mitchell, 23 år

Mekaniker G. A. Bassett, 25 år

Bombesikter G. A. Tuckett, 23 år

Telegrafist A. Naylor, 22 år

Vraket av Halifax-flyet slik det så ut da det ble hevet fra Mjøsas bunn i 1995.

10. LINDSTADSVEA

10.1 Russerhula

Kartreferanse: Euref 89 UTM Sone 32 N 6729697 Ø 622435

Våren 1942 transporterte tyskerne hundrevis av russiske krigsfanger nordover fra Oslo i kuvogner. Transporten forgikk under helt umenneskelige forhold og med en ufattelig grusomhet. På strekningen

fra Strandlykkja og nordover klarte en del av fangene å bryte seg ut av vognene. Tysk og norsk politi, med bistand fra lokale nazister, satte i gang en storstilt aksjon for å innhente fangene. Noen ble tatt og brutalt behandlet, andre klarte å stikke seg vekk, godt hjulpet

av lokalbefolkningen. På flere steder i både Stange og Romedal fikk russere hjelp og ble holdt i skjul, før de ble fulgt til svenskegrensen.

Kristoffer Hansen i Lindstadsvea og hans sønn Magne gjemte to russere i det som i dag er kjent som Russerhula. I fem uker ble de holdt i skjul, og sammen med mange gode hjelpere skaffet Kristoffer Hansen dem mat og litt klær før de ble fulgt østover skogene.

Men om høsten ble det satt i gang en større rassa for å arrestere folk som hadde gitt hjelp til russiske krigsfanger. I Stange ble mer enn 30 personer arrestert, i Romedal ingen. Flere av de arresterte ble sendt til Tyskland, og sju døde i tyske konsentrasjonsleire.

(Les mer i Gammalt frå Stange og Romedal 2012)

Russerhula består av store steinblokker som danner ei hule, og

høsten 2015 ble det avduket en minneplate og en informasjonstavle der om tragedien som rammet store deler av bygda.

På minneplata står følgende navn:

Kristoffer Hansen

Arne Hushagen

Ludvig Høgsveen

Christian Lund

Halvor Lund

Kåre Vestby

Magnus Østvold

(Se flere opplysninger om de enkelte under den alfabetiske oversikten bakerst i heftet).

Personer med tilknytning til Stange eller Romedal som mistet livet under krigen 1940-1945

Andreassen, Erland bosatt i Løten, dragon, født 20. mars 1917 i Løten. Tilhørte Stange mitraljøseeskadron under Opland Dragonregiment. Falt i kamp på Strandlykkja 17. april 1940. Gravlagt ved Strandlykkja kirke. (Se mer under 4.1 og 5.1)

Arheim, Finn bosatt i Drammen, født 14. mai 1916 i Inderøy, vokste opp i Romedal. Arbeidet som kontorsjef ved Drammen folkeregister. Ble myrdet av Gestapo 4. desember 1944. Gravlagt i Romedal. (Se mer under 1.2)

Austlid, Eiliv bonde/infanterikaptein, bosatt i Stange, født 6. mai 1899 i Ullensvang, falt under dramatiske omstendigheter på Dovre den 15. april 1940. (Se mer under 2.2)

Bassett, G. A. britisk statsborger, 25 år gammel, mekaniker på et engelsk Halifaxfly, som etter et vellykket dropp med forsyninger til hjemmestyrkene i Grue ble beskyttet av tysk luftvern og styrtet i Mjøsa, 24. april 1945. (Se mer under 9.1)

Bekkeli, Mathias jungmann, bosatt i Stange, født 8. februar 1924 i Stange. Omkom 7. juli 1942 da skipet han var om bord på, ble bombet og sank vest for Vardø.

Bækken, Jens Pettersen gårdsarbeider/dragon, bosatt i Romedal, født 14. mai 1907 i Romedal. Falt i kamp ved Bjørgeseter den 23. april 1940. Gravlagt i Romedal.

Brun, Lorentz Christopher student/frivillig korporal, bosatt i Stange, født 13. november 1918 i Stange. Tjenestegjorde i kaptein Austlids kompani. Falt i kamp med tyske fallskjermssoldater på Dovre 15. april 1940. Gravlagt i Stange. (Se mer under 2.2)

Bråthen, Ole vegvokter, bosatt i Stange, født i Stange 13. mars 1873. Skulle den 17. april 1940, sammen med en kollega sprengte ei vegbru ved Espa da han ble overrasket av tyskerne og skutt. Gravlagt på Tangen kirkegård. (Se mer under 6.3).

Dauidsen, Harald bosatt på Gjøvik, infanterisoldat, født 9. august 1916 på Gjøvik. Tilhørte Infanteriregiment nr 5. Falt på Strandlykkja 17. april 1940. Gravlagt på Gjøvik. (Se mer under 4.1)

Fjeld, Leif Håkon sjømann, bosatt i Stange, født 15. september 1914 i Oslo. Seilte på et svensk skip og omkom da skipet ble senket av en ubåt utenfor Halifax 17. mars 1941.

Granberg, Olav Magnus gårdsarbeider/infanterisoldat, bosatt i Romedal, født 15. mai 1918 i Romedal. Ble såret under kamp i Grue den 17. april 1940 og døde 22. april. Gravlagt i Romedal.

Eriksen, Paul Kaare børsemaker/korporal, bosatt i Stange, født i Stange 6. februar 1917. Tjenestegjorde på Terningmoen og ble hardt såret under det tyske bombeangrepet på Elverum den 11. april 1940, døde 22. mai samme år. Gravlagt på Tangen.

Evensen, Ludvig Jostein sjåfør/soldat, bosatt i Stange, født 15. juli 1913 i Hamar. Tjenestegjorde som ordonnans og dro den 22. april 1940 fra Storhove mot Lillehammer for å hente to offiserer. Kjørte rett inn et tysk mitraljøsela og ble skutt. Gravlagt i Ottestad.

Gyrud, Jens Jacob Kielland stud. med./korporal, bosatt i Stange, født i Stange 20. november 1917. Tjenestegjorde som frivillig i Opland Dragonregiments motormitraljøseseeskadron. Falt under kampene ved Tretten, 23. april 1940. Gravlagt i Ottestad.

Hagen, Leif Magnus metallstøper ved jernbaneverkstedet/milorgsoldat, bosatt i Stange, født 4. februar 1917 i Stange. Omkom ved en salutteringsulykke på Tjuvholmen i Hamar 7. juni 1945. (Se mer under 2.3)

Hansen, Kristoffer skogsarbeider, bosatt i Stange, født 9. januar 1886 i Stange. Holdt russiske krigsfanger i skjul ved Lindtstadsveien. Ble arrestert 16. august 1942 og satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og videre til Natzweiler og Dachau hvor han døde 31. januar 1945. (Se mer under 10.1).

Hansen, Trygve. O. bosatt på Gjøvik, infanterisoldat, født 18. august 1916 i Hamar. Tilhørte Infanteriregiment nr 5. Falt i kamp 17. april 1940. Gravlagt på Gjøvik. (Se mer under 4.1)

Helmersen, Sverre gårdsarbeider/sjømann, bosatt i Bergen, født 10. januar 1910 i Romedal. Kom til Svalbard og var med på isbryteren Isbjørn som ble forsøkt ført til England. Kapringen mislyktes, arrestert, dømt til døden og skutt på Håøya sammen med fem andre, 2. november 1941. (Se mer i Gammelt frå Stange og Romedal 2017)

Hersjøen, Kaare Vestby skogsarbeider, født 1. april 1900 i Stange. Ble arrestert 31. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen hvor han døde 15. juli 1943. (Se mer under 10.1).

Hushagen, Arne verkstedarbeider, bosatt i Stange, født 2. juni 1916 i Stange. Ble arrestert 27. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og derfra videre til Natzweiler og Dachau hvor han døde 1. mars 1945. (Se mer under 10.1).

Høgsveen, Ludvig sagarbeider, bosatt i Stange, født 27. januar 1888 i Stange. Ble arrestert 28. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og derfra videre til Natzweiler og Dachau hvor han døde 9. november 1944. (Se mer under 10.1).

Johansen, Normann gartner/ingeniørsoldat, bosatt i Stange, født 18. april 1918 i Vang. Tjenestegjorde som ingeniørsoldat. Ble 23. april 1940, sammen med 15 andre, drept da en lastebil med sprengstoff ble beskutt av tyskerne og eksploderte, ved Bauker i Østre Gausdal. Gravlagt i Østre Gausdal.

Karstensen, Olaf transportarbeider, bosatt i Stange, født 22. september 1907 i Stange. Ble arrestert 29. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og derfra videre til Natzweiler og Neuengamme hvor han døde 12. desember 1944. (Se mer under 10.1).

Kristiansen, Harald Edgar bosatt på Raufoss, infanterisoldat, født 15. august 1915 i Vestre Toten. Tilhørte Infanteriregiment nr. 5. Falt i kamp 17. april 1940. Gravlagt på Raufoss.

Kristiansen, Helge skogsarbeider, bosatt i Romedal, født 22. desember 1922 i Romedal. Rømte til Sverige i mai 1943. Ble utdannet ved norsk militærforlegning der og skulle reise videre for å slutte seg til Den norske brigade i Skottland. Omkom underveis i en flyulykke ved Kinnekulle i Sverige. Gravlagt i Romedal.

Lund, Christian kjøpmann, bosatt i Stange, født 8. august 1890 i Stange. Ble arrestert første gang 26. november 1940 p.g.a. antinazistiske uttalelser. Arrestert på nytt 28. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og derfra videre til Natzweiler hvor han døde 8. desember 1943. (Se mer under 10.1).

Lund, Halvor bakermester, bosatt i Stange, født 18. oktober 1886 i Stange. Ble arrestert 28. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen hvor han døde 21. mai 1943. (Se mer under 10.1).

Mitchell, W. R. britisk statsborger, 23 år, navigatør på et engelsk Halifaxfly, som ble skutt ned og styrtet i Mjøsa utenfor Gjøvika, 24. april 1945. (Se mer under 9.1)

Naylor, A. britisk statsborger, 22 år gammel, telegrafist på et engelsk Halifaxfly, som ble skutt ned og styrtet i Mjøsa utenfor Gjøvika, 24. april 1945. (Se mer under 9.1)

Nyfløtt, Olaf Kristiansen snekker/infanterisoldat, bosatt i Stange, født 6. november 1917 i Stange. Han var mitraljøseskytter i kaptein Austlids kompani. Falt i kamp med tyske fallskjermsovdater på Dovre 15. april 1940. Gravlagt på Tangen. (Se mer under 2.2)

Nytrøen, Ottar bosatt i Furnes, sersjant, født 5. september 1919 i Furnes. Tilhørte infanteriregiment nr 5. Ble funnet skutt den 19. april 1940, etter at han p.g.a. sykdom ble lagt igjen i Strandlykkja landhandel da de norske styrkene måtte trekke seg tilbake. Gravlagt i Furnes. (Se mer under 4.1)

Olsen, Mikael verkstedarbeider, bosatt i Stange, født 22. august 1924 i Stange. Var med i Milorg og ble etter frigjøringen innkalt til vakt hold i Bardu der han 14. oktober 1945 omkom ved en bilulykke.

Skjelseth, Arne agronom, bosatt i Stange, født 7. februar 1916 i Furnes. Var sivil, men ble tatt til fange av tyskerne under kampene i Åmot og skutt, 21. april 1940. Gravlagt i Stange.

Skjøthaug, Rønnaug skoleelev, født i Stange 21. juni 1930. Ble truffet av en granatsplint fra det tyske artilleri som skjøt mot Espa den 17. april 1940. Døde under transport til lege. Gravlagt på Tangen. (Se mer under 6.2)

Skåkberget, Ole Gustavsen, sivil, bosatt i Oslo, skogsarbeider, født i Grue 1. januar 1907. Kom inn i kampsonen ved Strandlykkja og ble tatt til fange av tyskerne. Ble skutt 14. april 1940, men detaljene om hvordan det skjedde er ikke klarlagt. Gravlagt på Strandlykkja. (Se mer under 4.1 og 5.1)

Tuckett, G. A. britisk statsborger, 23 år, bombesikter på et engelsk Halifaxfly, som ble skutt ned og styrtet i Mjøsa utenfor Gjøvika, 24. april 1945. (Se mer under 9.1)

Turball, A. britisk statsborger, 27 år gammel, pilot på et engelsk Halifaxfly, som ble skutt ned og styrtet i Mjøsa utenfor Gjøvika, 24. april 1945. (Se mer under 9.1)

Ween, Kristian sjømann/maskinassistent, bosatt i Stange, født 25. mai 1901 i Gjøvik.. Seilte i konvoi med M/T Finnanger og omkom da skipet forsvant fra konvoien 26. februar 1942.

Østvold, Magnus f. 29.11.1909 i Stange. Handelsbetjent. Ble arrestert 28. august 1942 for å ha hjulpet russiske krigsfanger. Satt på Grini til 27. februar 1943 da han ble sendt til Sachsenhausen og derfra til Natzweiler og Dachau hvor han døde 20. februar 1945. (Se mer under 10.1).

Utgitt av Stange kommune i 2018